

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOCENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok --- 4 koruny -- hal.
Na pol roka --- 2 " -- "
Na štvrt' roka --- 1 " -- "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ :
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
*sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového
nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.*

V jarme socialdemokratov a freimaurerov.

Francúzski katolíci nevedeli sa povzniesť k odhodlanému vyznávaniu náboženského presvedčenia a neporozumeli upomínajúcim ich slovám terajšej doby. Doma a v kostoloch modlievali sa síce, vo verejnosti ale nemali smelosti ukázať, že sú katolíci. K tomu ešte nemali dostatočnej tlače, ktorá by ľud bola poučovala a povzbudzovala, následkom čoho, stalo sa ľahko, že freimaurerské a socialdemokratické noviny celkom pobalamútily obecnosť. — Pri voľbách nehladeli na to, či je dakto pevného katolíckeho presvedčenia; kto vedel hodne vykrikovať a mal plné vačky, nech bol ináč aj najnebezpečnejší a najpodlejší človek, vyvolili ho za krajinského vyslanca. — Následkom toho nemali žiadnych ochrancov a žiadnej katolíckej politickej strany v jejich parlamente.

Aj v občianskom živote stáli francúzski katolíci bez každej ochrany. Organizácie nemali žiadnej. K poučeniu a povzbudeniu ľudu nevydržovali shromaždenia. K obrane viery neutvoरोvali si družstvá a spoločnosti. Nestarali sa jedným slovom o nič na tomto svete. — Tieto veľké slabosti francúzskych katolíkov využítokovali náležite freimaureri a socialdemokrati a stali sa pánmi v celom obore verejného a politického života vo Francúzsku.

Jedného dňa väčšina francúzskeho parlamentu pozostávala z samých freimaurerov a socialdemokratov; toto bola složená aj vláda. Na taký spôsob ľahko bolo previesť v parlamente všetko, čo slúžilo k potupeniu katolíkov,

ačpráve tvorili väčšinu krajinského obyvateľstva a k utlačeniu katolíckej cirkvi.

Previedli to aj, keď bez prekážky vyniesli zvestné zákony na rozlúčenie cirkvi od štátu. Dľa týchto zákonov odobrali katolíkom všetky kostoly, kaplny, nemocnice, sirotáry, farské bydlá, biskupské paláce a školské stavania. — Mníchov a mníšky vyhnali z krajiny, ačpráve títo, ako všade na svete, aj vo Francúzsku cez stoletia a stoletia, len dobrodenia preukazovali ľudu. Vo vlasti slobody nachodia sa katolíci v najpotupnejšom otroctve. Slobodný je tam mešťan, robotník, kapitalista, slobodné sú vedy, umenia a spisba; *otrokom je len katolícka cirkev.* Freimaurerskí a socialdemokratickí politici orabovali katolícku cirkev o poklady, ktoré hodné byly milliony a milliony, sľubovali, že to obrátia k dobrému ľudu a zadržali ich pre seba. Katolícku cirkev orabovali, ľudu ale nedali ničoho. Nemajú dosť na tom, že cirkev zo všetkých jej hmotných pokladov vyzliekli, katolícky ľud francúzskeho ničia prítomne duševne a mravne a ženú ho do pohanstva. Francúzska vláda prevádza teraz jednoducho nariadenia freimaurerov, ktoré ta smerujú, aby v srdciach ľudu všetky náboženské city od koreňa zničené byly. Tupia, hania, prenasledujú katolíkov, sta diví barbari a suroví pohani.

Ako to prevádzajú, presvedčíme sa z nasledujúceho :

1. Francúzska vláda zakázala slovo Božie v kostoloch ohlasovať v reči flammandskej a bretagskej. Veľká čiastka francúzskeho ľudu hovorí tieto reči, dľa toho zákazu teda nesmie nazvať slovo Božie v svojej materskej reči slyšať.

2. Zákon rozluky cirkvi od štátu 7. júla 1904. vydaný, zakazuje mníchom a mniškam v školách vyučovať mládež.

3. Francúzsku krajinskú zástavu, dla najnovšieho nariadenia, neslobodno potrebovať pri náboženských shromaždeniach a schôdkach. — Krajinskú zástavu francúzsku neslobodno ozdobiť obrazom najsladšieho Srdca Pána Ježiša.

4. Z nemocníc vyhnali všetky mnišky, ktoré od prastarých časov láskave opatrovaly nemocných.

5. Vojanským dôstojníkom zakázali navštevovať katolícke kruhy a spolky; dovolili im ale chodiť do freimaurerských kruhov.

6. Vojsku zakázali súčasťovať sa pri slávnostných pochodoch (processiách) veľkonočných.

7. Roku 1900. zakázali učiteľom vybavovať kantorské povinnosti v kostoloch katolíckych.

8. Členom školskej stolice môže len ten byť, kto svoje deti vyučovať dá v školách beznáboženských.

9. V obci *Vaubert*, predstavenstvo obce nedovolilo vyzváňať. Farára, ktorý vzdor zákazu vyzváňať dal, na udanie maire-a (rychtára) sudca pokoja pokutoval, súd mesta Nimes oslobodil farára na jeho apelláciu. Ponevác ale aj druhý krát dal vyzváňať, na udanie múdreho predstavenstva obce, sudca pokoja otázného farára druhý ráz pokutoval pre «výstupok» vyzváňania.

10. V obci *Chateudun*, pod kázňami v čas missii v tamojšom kostole vydržiavaných, vrátilo sa do kostola niekoľko «voľnomyseľníkov», ponevác tam ale robili škandál, pohoršení veriaci vyhánali ich z kostola, pričom žena, menom Gonvain a jej syn Ondrej jednoho-druhého z randalníkov udreli. Voľnomyseľníci — ináč už pre všeliaké výstupky často pokutovaní ľudia — obžalovali ženu a jej syna; súd matku a syna odsúdil na osem dní väzenia; voľnomyseľným randelníkom ale z hola nič sa nestalo. — Ozaj driečne vysluhovanie spravodlivosti!

11. V obci *Hénebihen*, duchovného Carfaut odsúdil sudca pokoja na päť frankov pokuty, lebo na zástavu katolíckeho spolku vypísať dal heslo: «Radšej smrť, ako potupu!»

12. V obci *Outreaub* treba bolo zaplniť skromné miesto poľného strážcu. Uchádzal sa o to jedinký tunajší mladý človek, ktorý by povin-

nosťam svojim dokonále bol zodpovedal. Proti jeho volbe nebolo teda prekážky. Tu ale pozdvihol sa jedon z obecných predstavených a k mladému človekovi preriekol nasledovne: «Dobre, vyvolíme ňa, musíš ale zaslúbiť, že na sv. omšu nebudeš viac chodiť». — Mladý človek a celá jeho rodina s pohoršením odmrštili túto žiadosť.

13. V obci *Courtenay* školské deti nesmú do školy nosiť so sebou katechismus. — Keď učiteľ príde na to, že daktoré dieťa má predsa pri sebe katechismus, odobere a roztrhá ho, ako nemravnú knihu.

14. Mešťanosta mesta *Salien* v porozumení s prefektom okresu nariadil: *aby duchovenstvo neodbavovalo viac pohraby v reverende, lež v civilu*. Kto sa prehreší proti tomuto nariadeniu, toho pokutujú. Či už na svete videl kto takéto hlúpe, keď nie na najvyššie smiešné nariadenie? Komu čo do toho, zo stránky svetských, ako sa kňaz nosí? Vláda a tie obce, čo ju podporujú, majú dosť čo zametať pred svojimi dverami. Nech najprv vydajú počet z toho, na čo obrátili tie majetky, o ktoré svätokrádežne obíjali katolícku cirkev. Veď ale príde na psa mráz, ako hovorí porekadlo. Nastanú zaiste už onedlho časy, že ľudia, čo prítomne nohami šliapu kríž, konečne prinútení budú do seba vstúpiť. Terajšie hrozné pomery nemôžu už dlho trvať vo Francúzsku. Bez Boha nikde nedosiahli víťazstva a nedosiahnu ho ani vo Francúzsku. Proti rúchu duchovenstva môžu vydávať na tisíce nariadenia, s tým ničoho nevykonajú, lebo sila cirkvi nie v rúchu záleží, lež v božských jej pravdách. Duchovní trpia, ako otroci, útrapy jejich ale čoskoro premení v slávne víťazstvo ten božský Majster, ktorý predpovedal apoštolom, ako ich prenasledovať budú pre pravdu. V týchto slovách božských dôveruje katolícke duchovenstvo a istotne očakáva hodiny vyslobodenia.

15. Proti katolíkom zvlášte vláda pokračuje s nevyslovným terrorismom. V kostoloch prisne dozorujú na kázne a beda tomu duchovnému, ktorý zo svätého Písma volačo takého uvádza, čo náhončí vlády za podozrivé držia. Stalo sa nedávno, že istý okresný prefekt zakázal jednému farárovi kázať v kostole jeho farnosti. Katolícke obyvateľstvo obce hlboko sa pohoršilo

nad týmto terrorismom, pomôcť si ale nemohlo. Vojanským officierom neslobodno kázne slyšať v kostoloch. Pikard vojanský minister päť officierov pozbavil vojenskej hodnosti a služby len preto, že chodili do kostola a na kázne. Hľa, toto prevádza v mene zákonov liberálna vláda francúzska.

Socialdemokrati a freimaureri takto prenasledujú katolícku cirkev vo Francúzsku. Chceme snáď aj my výjsť na podobné chodničky? Jestli nechceme, aby aj u nás zúrili ľudia bez Boha a viery, *teda hore sa katolíci!* — Upevňujme a rozširujme po všetkých stranách krajiny Katolícku Jednotu, katolícku tlač a kresťanskú ľudovú stranu, lebo len tým sa zachránime od istej záhuby.

Do poriadku s krčmami!

Hmotný blahobyt a blaženosť rodín, ako aj najkrajšiu budúcnosť mládeže ničia kočmy. Triatridsať percentov nešťastných, zdravého rozumu pozbavených ľudí, sú obeť krčiem. Prečiny proti trestnému zákonu a iné výstupky páchajú sa v krčmách v opilom stave. Že pospolitý ľud náš na mnohých stranách mravne a hmotne upáda, duševne zaostáva, to najviac tomu treba pripísať, že v nedeľu a vo sviatok a v celý slobodný čas v krčmách vysedáva.

Duchovní jednotlivých obcí a okresní lekári najhroznejšie veci zkusujú v tomto ohľade o mravnom a telesnom poklesku ľudu.

Nejedon sused hotový je vlámať sa do sypky a komory suseda, aby ukradol zbožia a predal ho krčmárovi za — *pálené*. Sú gazdinky, čo pokradomky berú zo škrýň, čo tam najdú a odnášajú krčmárovi za sladké. Mládenci, synovia obkrádajú vlastných rodičov a za ukradené veci prívetivý krčmár — ačkoľvek o tom vie — ochotne dáva im — *pálené*.

Smutné následky tohoto vídať po mnohých dedinách. Počet vyzíablých, zmrzáčených polohlúpych, dychavičných ľudí s krkami ako gajdy rastie s počtom zmáhajúcich sa krčiem. Žiaden obchod neprevádzajú tak slobodne a nehanebne, ako krčmy.

Zvláštnym vplyvom kresťanskej ľudovej strany zavedená je na horných stranách hospodárska pomocná akcia. Milliony korún obracia kra-

jina na tieto ciele. — Po jednotlivých krajoch badať už aj hmotné zmáhanie sa ľudu, lež tým viacej badať zmáhanie sa židovských krčmárov. S veľkými obetami stavajú sa ľudové školy a utulne pre deti. Čo ale stojí všetko toto, keď pri jednej škole povstane v dedine päť—šesť krčiem?

V obyčaji je vôbec, že robotník, akonáhle v sobotu výrobok celého týždňa dostane do ruky, prvé je, že navštívi krčmára. V sobotu večer, v nedeľu celý deň až do pozdnej noci, krčmy prepĺnené sú ľuďmi, ako keby tam ozaj za darmo merali tú smradlavú otravu.

Nejední rodičia ešte aj nedospelú mládež berú sebou v nedeľu do krčiem. Čo tam aj vidia a slyšia tie od prírody nezkažené deti? — Čomu sa tam naučia? Či nejedon rodič nemusel horko oplakávať, že synov alebo dcéry bral sebou do krčiem? Tam sa zhubili mravne a telesne. Tam sa naučili všetkému zlému a sú nesvedomitým rodičom na potupu a haňbu.

To je tiež vôbec známe, že keď daktorý malý remeseľník nechce sa ďalej babrať s jeho remeslom, ktoré si vyvolil a ktorému sa učil, aby pohodlnejšie žiť mohol, ostane krčmárom. Žid, rozumie sa, je rodený krčmár. A keby z najtmavšej Galície dovandroval a otvoril krčmu v najjasnejšom kraji Dolniakov, predsa žije si po pánsky.

Že sa po všetkých stranách množia krčmy, vrchnosti — s veľmi malými výnimkami — proti tomu ničoho nerobia. — Jední hovoria, že štát mnoho peňazí potrebuje a potom, keď by pozatvárali krčmy, čo budú robiť chudiaci (?) krčmári. Keď štát peniaze potrebuje, vie sa o ne postarať. Keď ale krčmárom pozatvárajú krčmy a ostanú bež gšeftu, nech sa chytia iného remesla.

Od vymerávania nápojov vyberajú od krčmárov 10 korún, tieto ale v každom páde robia 100 korún škody. Keby aj kčmári, kto vie aké veľké dane platili, tie hrozné škody, aké zapríčiňujú nášmu ľudu skrze to, že ho mravne, duševne a telesne hubia, nahradíť nikdy nemôžu.

Krčmy preto netreba množiť, lež na tom treba pracovať, aby ich v každej dedine čím menej bolo. Na krčmy poťažné zákony a nariadenia treba bezodkladne a čo najprísnejšie uviest

do života. Koľko gazdov premrhalo už majetok v krčmách na kontá duplovanou kriedou písané, ktoré značne prevyšovali zákonnú mieru krčmového kreditu.

O úzere a o škodných gšefloch s krčmovým kreditom znejúci zák. článok XXV. 1883. nkladá, aby na krčmový kredit poťažné nariadenie «vo všetkých obciach obyčajným spôsobom bolo vyhlásené a v každom šenku, na mieste, kde to hostia ľahko vidieť môžu, v maďarskej a spolu aj v reči obyvateľstva obce vyvesené a v takom stave udržané bolo, aby si ho každý ľahko prečítať mohol».

Dľa 85. §. zák. článku XLI. 1879. o výstupkoch: «Kto druhého v krčme, v hostinci, alebo na inom verejnom mieste súmyselne opije a opilému dá ešte liehového nápoja, potrestaný má byť pokutou, po 50 korún siahajúcou».

Zákon predpisuje aj to, že krčmár má byť statočný a poriadny človek.

Prísne zakazuje zákon rodičom deti do krčmy brať.

Keď sa daaká žena povadí so strážcom poľa, lebo jej husy zajal, odsúdia ju na 60 korún. Majiteľa v chotáre zastreleného psa, chudobného robotníka, čo ničoho nemá, pokutujú na 40 korún.

Krčmára ale, čo každý deň falšuje víno a pálené, v jehož miestnosti prehajdakajú sa často celé majetky a ktorý z humpluje obyvateľstvo celej obce, nezastihne trestná ruka zákona.

Celá sociálna akcia nebude mať žiadneho prajného výsledku, kým s krčmármi a krčmami neurobíme poriadku a neprekazíme šírenie sa alkoholizmu.

Zastupiteľstvo a predstavenstvo každej obce prisne hľadeť má na to, aby na krčmy poťažné zákony a nariadenia bezohľadne uvedené boli do života. Mládež do 16. roku neslobodno do krčmy brať a púšťať. — Dozorovať treba, aby krčmy v hodine zákonom ustanovej *zatvorené* boli. V tej miere, ako obce prevedú, aby krčiem ubudlo, aby v nedeľu a vo sviatok krčmy *zatvorené* boli, prospievať bude mravne, hmotne a duševne obyvateľstvu kresťanskému. S krčmami treba preto poriadok urobiť čím skorej na celej čiare!

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Predsedovia a vodcovia skupení katolíckych organizácií v hlavnom meste vydržovali dňa 28. februára vo veľkej dvorane katolíckych kongregácií poradu za prítomnosti veľmi početného obecnstva. Predmetom porady bolo ustálenie práce ohľadom výdatnejšieho pokračovania na poli katolíckej organizácie.

Pred zahájením porady krajinský vyslanec a hlavný správca Jednoty dr. Alexander *Ernszt* predostrel návrh, aby za predsedu terajšej porady vyvolený bol predseda katolíckej organizácie VIII. okresu, pravotár dr. Karol *Bonta*. Návrh bol s oduševnením jednohlasne prijatý a vyvolený predseda porady v zahájujúcej reči po srdečnom privítaní prítomných, poukázal na prajné predznaky, aké už posiaľ spatrovať na poli účinkovania Katolíckej Jednoty v hlavnom meste. Nastal už čas, — povedal — aby Katolícka Jednota vytýčila si v hlavnom meste s dôrazom jej ciele a tie aj previedla. Takýto cieľ je prísne dozorovanie na zostavenie lajstrov ku voľbám. Pozor treba dávať na to, aby z tohoto lajstru nevystal ani jeden člen Jednoty, ktorý má právo ku hlasovaniu. Toto je potrebné už aj z tej príčiny, lebo onedlho nastanú obecné voľby, pri ktorých Katolícka Jednota vplyv svoj uplatniť má s úplným dôrazom.

Redaktor Ján *Huber* predostrel potom rozvrh, ktorý vypracoval horlivý organizátor Katolíckej Jednoty v Šoprone. Zásady v tomto rozvrhu vysvetľoval a osvojil si Imrich *Marcinka*, predseda Jednoty v VII. okrese a ohľadom výdatnejšieho rozširovania Jednoty v hlavnom meste predostrel návrh, ktorý keď ho odporúčal hlavný správca Jednoty dr. Alexander *Ernszt*, porada prijala jednohlasne.

Dr. Pavel *Kovács* krajinský vyslanec vysvetľoval povinnosti hlavnomestských katolíkov, poťažne volbí do hlavnomestského zastupiteľstva. Poukázal na to, že katolíci hlavného mesta jejich povinnosti v tomto ohľade posiaľ veľmi zanedbali, následkom čoho na mestskom dome panujú teraz demokrati.

Konečne P. Ernest *Bóta* S. J. predostrel návrh, aby cieľom rozširovania katolíckej tlače v hlavnom meste vydržovaný bol veľký deň tla-

čový. Ku tomuto návrhu, keď prehovorili hlavný správca Jednoty dr. Alexander *Ernszt* a profesor *Varga*, porada prijala návrh a o jeho prevedenie obrátila sa prosbou na stredisko Katolíckej Jednoty.

Veľké ľudové shromaždenia vydržiavané boli na nasledujúcich miestach:

Sátoraljauhely. Vyše 1500 osvedčených katolíkov shromaždilo sa dňa 28. februára vo veľkej dvorane piaristického gymnázia. Jednota Katolíckeho Ľudu bola jednohlasne utvorená a vstúpilo do nej hneď na mieste 500 členov.

Jászszentandrás a Jászapáti. Početne navštívené shromaždenia s utvorením Jednoty.

Ujpest. Agitacionálne shromaždenia dňa 28. februára s veľkým úspechom.

Városlőd (stolica Veszprém). Do utvorenej Katolíckej Jednoty vstúpili všetci významnejší gazdovia tejto obce.

Solymár. Shromaždenie Jednoty. Pre veľký počet členov vyvolili ešte dvoch nových vodcov skupenín.

Püspöki, Kisbodak, Dunaremete. Utvorenie Jednoty Katolíckeho Ľudu.

Halimba. Utvorenie Katolíckej Jednoty so 27. členami.

Padrag. Do utvorenej Katolíckej Jednoty vstúpilo 53 členov.

Takácsi. Utvorenie Jednoty Katolíckeho Ľudu s početnými členami.

Németgyirót. V oduševnenom shromaždení takmer všetci prítomní prihlásili sa ku Jednote.

Szond. Veľké shromaždenie dňa 28. februára s utvorením Jednoty.

Olaszliska (stolica Zemplén). Utvorená Jednota má posiaľ 140 členov.

Herczegkút (stolica Zemplén). Počet členov porástol na 73.

Tolcsva (stolica Zemplén). Počet členov zdvihol sa z 13 na 80.

Felsőrózsök (stolica Vas). Do utvorenej Jednoty vstúpilo 105 členov.

Dusnok. Shromaždenie Jednoty, ku ktorej prihlásilo sa 61 nových členov.

Budaeörs. Členovia už dávnejšie utvorenej Jednoty vyvoili si päťadvadsať vodcov skupenín.

Ószentiván (stolica Csanád). Do utvorenej Jednoty vstúpilo 64 členov.

Bácsordas. Utvorenie Jednoty Katolíckeho Ľudu so 74. členami.

Csermend (stolica Nyitra). Neunaveným ustávaním horlivého farára Konštantína *Kniha*, utvorená bola Jednota s 93. členami.

Futak. Utvorená Jednota založila pre ľud katolícku knižnicu.

Kukmér, Felsőujlak, Hárspatak a Kimaskút. Utvorenie Jednoty Katolíckeho Ľudu so 112 členami.

Karkaszentmiklós. Do Katolíckej Jednoty vstúpilo 113 členov.

Szerencs. Utvorenie Jednoty Katolíckeho Ľudu so 130 členami.

Otázka Banky.

Spoločná Rakúsko-uhorská banka počiatkom tohoto roku jak uhorskej, tak rakúskej vláde predostrela prosbu o predĺženie svojho privilegia. Túto príležitosť použila stránka koalície neodvislá a ponevác v programme jej má postavenie samostatnej banky, vodcovia jej Julius Justh, Holló a viacej iných žiadajú prítomne prevedenie tohoto bodu jejích programu a založenie samostatnej banky pre Uhorsko.

Dve druhej stránky koalície, kresťanská ľudová totiž a ústavná nielen ako strany stojace na základe vyrovnania nezasadzujú sa za postavenie samostatnej uhorskej banky, lež nežiadajú si to ani preto, lebo sú presvedčené, že terajšia spoločná banka peňažným a úverkovým požiadavkám Uhorska cele zodpovedá; kdežto postavenie samostatnej banky vyžadovalo by veľké obete a priechodné ťažkosti by boli také veľké, žeby z nich mohla povstať značná hospodárska škoda pre krajinu. Ale nielen kresťanská ľudová strana a strana ústavná prechováva tieto obavy; takto smýšľajú aj viacerí členovia neodvislej strany, tak že možno konštatovať, že ani v samej neodvislej strane niet jednotnej mienky ohľadom postavenia samostatnej banky. Nie preto, žeby sa patriční tohto zásadného bodu programu boli vzdali, lež preto, že na postavenie samostatnej banky pozerajú z hospodárskeho stanoviska a osvojili si mienky tých odborníkov, správcov veľkých uhorských peňažných ústavov a znalcov národohospodárskych pomerov, ktorí sa v jaseň až na jedného boli vyslovili proti postaveniu samostatnej banky a túto svoju mienku snemovému bankovému výboru boli aj predložili.

Vážnejší politiciajiny a kraj vláda v daných okolnostach majú pred očima otrasy, ktoré by postavenie samostatnej banky zapríčinilo, priali by si riešiť otázku sriadením kartellovej banky, totižto aby účastinný kapitál spoločnej banky bol pomerne rozdelený, žeby sa takto mohla utvoriť osobitá banka pre Uhorsko a osobitá pre Rakúsko, ktoré by ale stály v kartelle a malý

by jedno vrchné direktórium. Takéto riešenie otázky, ako už určeno, priali by si vážni politici krajiny a aj vláda, ale len v tom náde, keď by sa takéto riešenie podarilo docieľiť s úplným usrozmenným s korunou a s rakúskou vládou. Vláda pri zaujatí tohto stanoviska má zvlášte na zreteli aj to, že v paktume s korunou, na základe ktorého prevzala spravovanie krajiny, otázka banky nebola vzatá medzi tie úlohy, ktoré jej previesť treba.

Riešenie otázky banky vyžaduje teda tej najväčšej opatrnosti a obozretnosti, lebo je to v prvom rade otázka hospodárska. Vážne sú argumenty za samostatnú banku, ale okolnosti, v ktorých sa teraz krajina nachodí, nevplývajú na riešenie otázky tak, jako by sa to k také- muto podujatiu vyžadovalo. Veľmi tu padá na váhu priechod z istého, vyzkúseného základu na neistý a potom treba vziať do ohľadu aj to, že monarchia z možnosti vojny ešte nevyviazla a v takýchto okolnostach dať sa do hľbokej rozdvajujúcej hospodárskej reformy nedrží sa za radné.

Kresťanská ľudová strana otázku banky považuje ako záležitosť hospodársku. Keď teda otázka táto rozriešená má byť v záujme a k dobrému ľudu a krajiny, podporovať ju bude aj kresťanská ľudová strana, ináč ale nie. — My neznáme iných cieľov, ako blaho ľudu a vlasti!

Nová forma civilného sobášu.

Ján Mokri obyvateľ nepsalský a jeho nevesta Maria Skrtyel dostavili sa 6. februára u okresného notára a matrikára Imricha Gregor v Prievidzi cieľom uzavretia civilného sväzku. Ako svedkovia pri uzavretí civilného sväzku prítomní boli Tomáš Mokri a Ján Madai rastočňanskí obyvatelia. Všetci môžu svedectvo vydať o tom, ak prepotentným spôsobom choval sa okresný notár proti Jánovi Madai, ktorý ako svedok opierajúc sa na zákonom mu zabezpečené právo, nechcel podpísať zápisnicu o uzavretom civilnom sväzku. Keď tento svedok odprel podpísanie zápisnice, okresný notár Imrich Gregor v bezuzdnom hneve dal sa svedkovi nadávať, klial a zlorečil ako opilý bakančoš kaplár a konečne nevediac si pomôcť, mrštil pero o zem.

Takéto zúrenie je nie len hlúpe a smiešne, lež v každom ztriezve smýšľajúcom človekovi i krv musí sa vzbúriť nad tým, že verejný úradník, práva svoje uplatňujúcemu a daň platiacemu občanovi, ktorý do jeho úradnej miestnosti prišiel, opovažuje sa kliať jeho Boha otca a ponevác nebol náklonný proti náboženskému presvedčeniu svojmu podpísať civilnú matriku, pred mladoženikmi a ostatnými prítomnými mal smelosť to povedať o ňom: že s takým gazemberom ešte nikdy nemal robotu. — Imrich Gregor, ktorý ostatne vždy bol známy ako najdivejší korteš liberálny, je tej mienky, že takýmto surovým a inepertentným chovaním zdvíha auktoritu verejných úradníkov a nepováži, že keď sa pán minister vnútra dozvie o tom, zaiste bude vedieť, akým spôsobom to má prekaziť, aby podobný fanatiční ľudia nariadenia a formule o civilných sobášoch neurážali nehanebným zlorečením a preklínaním.

POLITICKÉ CHYRY.

Porada kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Kresťanská ľudová strana snemová dňa 8. marca vydržovala poradu vo vlastnom kruhu. Porade predsedal gróf Aladár Zichy, minister kolo osobnosti jeho veličenstva kráľa a predseda ľudovej strany. Prítomní boli: vodca katolíkov Uhorska a hlavný továrnik gróf Ferdinand Zichy, čanádsky biskup Ján Csernoch, skutočný vnútorný radca Štefan Rakovszky, Ján Molnár, Alexander Giesswein, Julius Jánoky-Madocsányi, Franc Darányi, Koloman Brestyenzsky, Edmund Beniczky, Štefan Adamovics, Alexander Ernst, Karol Wildfeuer, Jozef Farkas, Desider Ajtacs-Horváth, Georg Szmeccsányi, Béla Nyáry, Franc Buzáth, Alexander Karácsonyi, Ladislav Mednyánszky, Pavel Kovács, Béla Csitáry, Štefan Tólos.

Predmetom porady bol zákonný návrh o kongruie katolíckeho duchovenstva. Prítomní vyslancovia krajinskí z tejto príležitosti zákonný návrh kongruy pojednávali len vo všeobecnosti. Nad týmto návrhom rozhodne kresťanská ľudová strana konečne v tej porade, v ktorej minister kultu a výučby, gróf Albert Apponyi predostre celú predlohu kongruy.

Čanádsky biskup Ján Csernoch predniesol potom, že ako to aj v krajinskom sneme verejne bol spomenul, následkom parcellovania pozemkov, na patričných

miestach zaniká právo patronátu. Dozvedel sa, že minister orby Ignác *Darányi* považne tejto záležitosti, ohľad bude brať na jeho vyslovenú žiadosť už najbližšie, keď snemu predloží novú zákonnú predlohu.

Konečne za vonkajších členov kresťanskej ľudovej strany prijatí boli: dr. Imrich *Sebök* správca a profesor Ladislav *Turchányi*. — S tým aj zakončila sa porada.

Pezinský mandát.

Pri náhradnej voľbe vydržiavanej dňa 3-ho apríla roku 1907. zvíťazil kandidát národnárskej strany Milan *Ivanka* proti kandidátovi kresťanskej ľudovej strany: Michalovi *Dömötörövi*. Zvíťazil len 28 hlasmi. Aj toto slabé víťazstvo vedeli mu jeho korteši zabezpečiť len bezuzdnou agitáciou. V obciach panovalo veľké rozčúlenie tak, že žandárske stráže musely byť poslané do všetkých obcí. No, vzdor tomu niektorí, národnárskou agitáciou omámení ľudia dopúšťali sa veľkých výstupkov. Preto voľbu napadli a týmto poverili budapešťianskeho pravotára Juliusa *Moldoványiho*. S prevedením vyšetrovania poverený bol krajinský vyslanec Barna *Buza*.

Vyšetrovanie trvalo dva roky. *Buza* vylúchol vyše 500 svedkov a minulého týždňa predostrel posudzujúcemu výboru snemovne referádu o vyšetrovaní. Mnohí svedkovia dôrazne tvrdili, že v okrese panovalo veľké rozčúlenie následkom *Ivankovými* kortešmi prevádzanej národnárskej agitácie. Niektorí svedkovia tvrdili, že mysle boli pokojné. Ale všetci svedkovia vyznali, že ešte pred štyrmi rokmi panovaly v okrese pezinskom pokojné pomery, ľud si ctí svojich kňazov, s dôverou choval sa proti inteligencii a rád bol, keď mal príležitosť osvojiť si úradnú štátnu reč. Ale odkedy národnári rozvinuli tu svoju zástavu a národnárskymi časopismi zaplavujú okres, od tých čias sa smýšľanie ľudu neprajne zmenilo, úcta oproti kňazstvu klesla a ľud sa odcudzil od tých, ktorých predtým čo svojich priateľov poznal. Ľud si osvojil tu i tam nauky národnárskych časopisov pohľadom na české bratrickovanie a na všeslovanské pohyby a začal odbočovať od tých, s ktorými za storočia v svornosti a v pokoji nežil. Slovom agitácia národnárov obrátila v pezinskom okrese všetko na ruby. Počas vyšetrovania dokázalo sa, že v Račisdorfe dvom voličom kandidáta *Dömötöra Viegerovi* a *Violovi* vyrúbali vinohrady, čím chudákov hmotne takmer celkom znivočili, lebo aspoň za štyri roky nebudú mať z viníc žiadneho dôchodku. Tento neludský skutok mnohých odstrašil, aby na *Dömötöra* hlasovali. K petícii pripojené bolo viac čísiel národnárskych časopisov, ktoré obsahujú ohnivé poburujúce články, písané počas voľby. — Posudzujúci výbor zaoberal sa s petíciou minulý týždeň cez dva dni. Potom v mene žalobníkov advokát dr. *Moldoványi* a v mene obrany advokát dr. *Erdélyi* povedali reči. Ale pojednávanie sa ešte neskončilo. Výbor totižto za potrebné uznal vypýtať od kráľ. kúrie aktá tých pravôt, ktoré proti Milanovi *Ivankovi* pre poburovanie pozdvižené boli. *Ivanku* totižto

prešporská kráľovská súdna stolica odsúdila na jeden rok do štátneho väzenia, ktorý výrok prešporská kráľovská tabula potvrdila. Ale *Ivanka* apelloval, súdobné aktá sú teda teraz u kráľ. kúrii. Ponevác prezretie týchto listín vyžaduje času, výbor určil na pojednávanie nový termín, asice 12. marca, kedy opäť zasadne a vtedy pravdepodobne aj výrok vynesie.

Zo snemovne.

Snemovňa krajinských vyslancov pokračuje v pojednávaniach o daňovej reforme. Pri pojednávaniach dôchodkovej dane 8. marca z kresťanskej ľudovej strany prítomní boli nasledujúci krajinskí vyslancovia: Štefan *Rakovszky*, Ján *Csernoch*, gróf *Ladislav Hunyady*, *Karol Hencz*, *Koloman Brestyenzsky*, *Karol Wildfeuer*, *Franc Buzáth*, *Alexander Simonyi-Semadam*, *Jozef Farkas*, *Georg Szmrecsányi*, *Desider Ajtics-Horváth*, *Franc Darányi*, *Edmund Beniczky*, *Alexander Giesswein*, *Alexander Ernszt*, *Pavel Kovács*, *Julius Jánoky-Madocsányi* a *Ladislav Mednyánszky*.

Z CUDZOZEMSKA.

Inštalácia nového predsedu Spojených Štátov Severnej Ameriky. Nového, 26. predsedu Spojených Štátov *Williamu Howarda Tafta* a dňa 4. marca predpoludním uviedli vo Washingtonu slávnostne do úradu. Ohľadom na veľkú snahovú fujavicu, inštalácia sa odbyvala v sieni amerického senatu. Na slávnosti prítomné bolo 25 tisíc ľudí, ďalej armáda, námorníctvo a občianska milícia. Osnovu prísahy čítal hlavný sudca hlavnej súdnej stolice *Tuller*. Predseda *Taft* hlasne opakovane slová prísahy a pobozkal predloženú mu bibliu. Potom prijal blahoželanie pri ňom stojácich, v prvom rade gratuláciu *Tullera*, odstupujúceho präsidenta *Roosewelta*. — *Zatým* *Taft* rozpovedal svoju programnú reč.

Taft medzi iným hovoril, že úlohou programnej reči je, aby nastinila v obrysoch tú politiku, ktorá novú vládu povedie. V tom šťastnom položení som bol — hovoril, — že čo jeden z radcov môjho predchodcu v predsedníctve stál som v službe ním započatých reforiem. Neverný by som bol sám sebe, svojim náhľadom a osvedčeniam, ktoré som učinil svojej strane a na základe ktorých som bol zvolený, keby som najvýznamnejší výsledok svojho dosavadného účinkovania nevidel v prevedení a udržaní týchto reforiem. Tieto reformy boli na to namerané, aby sme zneužívania a nezauzdenosť veľkých trustov na poli železníc, priemyslu a medzinárodného obchodu prekazili. Aby ale tieto reformy boli stále a aby tí, ktorí statočný a duchu veku zodpovedajúci obchod vedú, neboli oškodení, potrebné sú nové zákony. Ufám, že v septembri zasedajúcemu kongressu budem mať príležitosť predstaviť resolučné návrhy, ktoré sa budú pohľadávať na potrebné zmenenie zákona o trustoch a na polepšenie zákonov pohľadájúcich sa na medzinárodný obchod. Veľavýznamná a súrna je aj revízia colnej tarify.

Pred inštaláciou Tafta uviedli do úradu podpredsedu Shermanna, po inštalácii Tafta ale 31 nových senátorov. Ulice mesta, ačkoľvek bola veľká fujavica, obstaly veľké zástupy ľudu, ktoré novému a odstupujúcejmu predsedovi a podpredsedovi pripravili hlučné ovácie. Po ceremoniach Roosevelt so svojou manželkou šiel na nádražie a odviezol sa na svoje pánsvo v Oysterbayu, Taft ale, ktorý Rooseveltovcov odprevadil na nádražie, vrátil sa do Bieleho domu.

Turecko proti Srbsku. Srbsko objednalo v cudzozemských dielnach silu kanónov, zbrane, pušného prachu a bombí. Tieto veci po tureckom území do Srbska dovážať veľvezír nedovolil.

Uhorsko a Rakúsko napomíja Srbsko. Zahranický úrad Uhorsko-Rakúsky cestou belehradského vyslanca grófa *Forgácha* totiž dal na vedomie srbskej vláde, že uhorská a rakúska vláda za terajších okolností neni sú v tom položení, aby srbskú obchodnú smluvu predostrely cieľom vybavenia uhorskému a rakúskemu parlamentu. Jestli ale Srbsko zmení svoje chovanie a toto dá na vedomie Uhorsku a Rakúsku, vtedy vlády dvoch štátov náklonné budú srbskú obchodnú smluvu, ktorá 31. marca vyprší, pojednávať.

Milovanovič zahraničný minister srbský vyslovil sa pofažne tohoto napomenutia, že Srbsko hotové je v najbližšom čase bezprostredne vyjednávať s Uhorskom a Rakúskom.

BESEDNICA.

Napravený neznaboh.

(Dokončenie.)

Nastal deň odchodu. Vaclav lúčil sa so svojou rodinou. Bolo mu akosi podivne okolo srdca, však ale skoro zas nadobudnul pokojnej mysle. Matka a deti počaly horko nariekať. Úbohá Žofka prosila Vaclava úpenlivo:

— Drahý muž, máš-li ma rád, vyslyš aspoň túto moju prosbu: schovaj si do vačku tento posvätený ruženic a upadneš-li nekdý do nebezpečenstva života, čo nech Všemohúci milostive od teba odvráti, pomodli sa ho vrúčne. Dúfam, že mi neodpreš túto nepatrnú, ale pre teba veľmi dôležitú prosbu.

Vaclav strčil do vačku vec pre neho bezcennú a odcestoval. V Hamburgu naložil tovar na parolod a skoro na to odkotvili.

Bolo krásné, letné rano. Mračná z oblohy nebeskej sa ztratila a vychodiace slnko objavilo sa v svojej sláve a nádhere. Teplý vetriček povieval a čistá, modrá nebeská obloha usmievala sa na široké more. Tichý a

bezhlasy odpočinok pokoja panoval na celom okolí a tak sa zdalo, ako by prírodu božský dych bol utišoval, keď parolod brázdila more a zem ustavične viac v diaľke sa tratila, až konečne do cela zmizla pred očima cestovateľov.

Parolod veselo plávala pozdlž pobrežia Anglie a nič nehatilo náladu cestujúcich. Obloha nebeská bola bez mračiva a more úplne tiché. Cestujúci žartujúc a vesele sa zhovárajú sedeli pri stoloch vo skupinách a zabávali sa. Kapitán lode, prívetivý, dobromyseľný to pán, bol čosi rozčulý v ten deň; pobehal všetky kúty, pátral a zkúmal všetko, vydával námorníkom zvláštne rozkazy, vybehol každú chvíľu na palubu a díval sa dlho a pozorne na západnú oblohu. Chodil zamyslene a vrtiac hlavou sem i tam. Neskoršie zavolať ku sebe prvého loďného dôstojníka a obidvaja sa horlive vyprávali, zvedave hľadiac často ku západnej oblohe. Cestujúci spozorovali počínanie obidvoch pánov a akosi sa obávali.

— O čom sa asi radia títo páni tak horlive? Zaisť stane sa niečo neobyčajného. Zkúsení námorníci upozorujú mnoho, čo neznalec nezapruje.

— Nastane vraj veľká búrka! — hovoril jedon z cestujúcich, ktorý niesúc pozorovaný, priblížil sa ku tým dvom námorníkom a vypočul ich rozhovor.

— Námornický dôstojník si praje, — rozprával ďalej — aby upozornili cestujúcich na nastávajúce nebezpečenstvo, aby sa naň všetci pripravili. Kapitán však nechce sa k tomu ešte odhodlať, aby nevyvolal predčasné rozčulenie.

Zdesenie objavilo sa na všetkých tvárach a mnohí už mali plné oči slz.

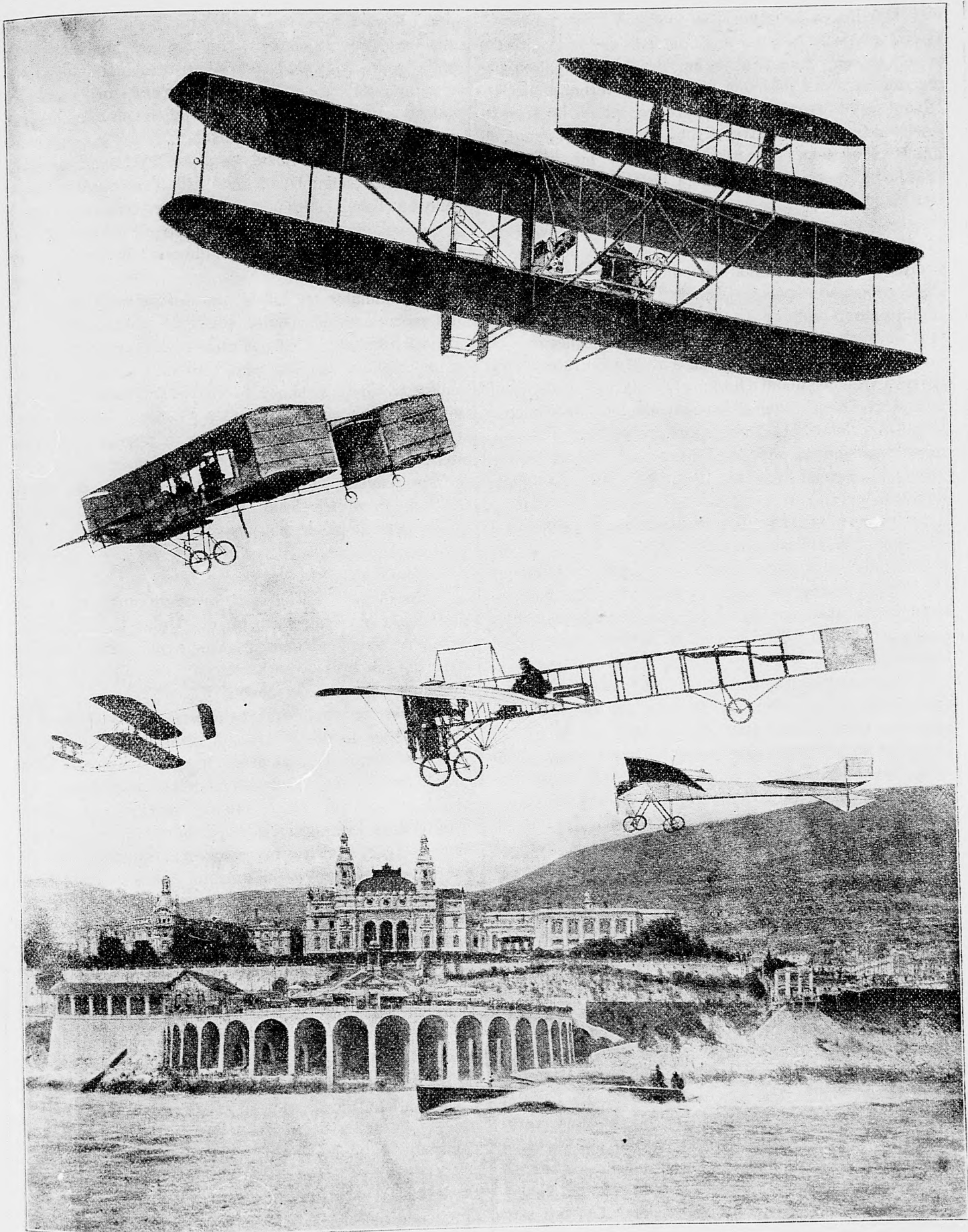
— Nesmyseľ! — hovoril Vaclav, chtiac ukázať svoju zmužilosť, ačkoľvek sa mu srdce v tele chvialo. — Na oblohe neni ani mráčka a nehýbe sa ani vták; odkiaľ že by prišla tak zrazu búrka?

— Nehovorte tak! — skočil mu do reči istý cestovateľ. — Spomnite, že sme na mori, na ktorom vládnu docela iné pomery, nežli na pevnine. Sám som sa už o tom presvedčil. Verte mi, že tí dvaja páni nie sú zbytočne bez obavy. S určitostou vedia z istých znakov na oblohe, ktoré nám nezasväteným sú nesrozumiteľné, čo sa stane v najbližších hodinách.

Najednúc ozval sa zvonček na palube a všetci cestujúci shromaždili sa vo veľkom rozčulení, aby sa dozvedeli, čo im vlastne námornický dôstojník oznami.

— Na rozkaz pána kapitána, mám vám, veľactená spoločnosť, oznámiť málo potešiteľnú zprávu, že pod večer nastane prudká búrka. Neklamú-li všeliaké znaky, možno očakávať krátku, ale najvyšš prudkú búrku. Pokladáme si to sa svoju svätú povinnosť, aby sme upozornili veľactených cestovateľov v pravý čas na hroziace, nevyhnutelné nebezpečenstvo. Preto ale predsa prosím, aby ste neztratili svoju zmužilosť, učiníme všetko, aby sa predišlo nebezpečenstvu. A zaiste dobrotivý Pán Boh ešte žije.

Mnohé výkriky hrúzy otriasaly vzduchom. Ženy

Stroje k lietaniu v povetri.

plakaly, deti kričiac vešaly sa na svojich rodičov. Vaclav zbladnul a prechádzal sa mlčky. V myslí predstavil si celý predošlý svoj život. Zpomenuť si na manželku a deti, čo sa o neho tak veľmi strachovali. V tom padla mu na myseľ posledná prosba jeho vernej manželky. Hľadal vo vačku a našiel ruženec. «Keď by si snáď prišiel do nebezpečenstva života, čo nech Všemohúci milostive od teba odvráti, pomodli sa ho nábožne», prosila ho verná jeho manželka láskyplne. Nebezpečenstvo sa dostavilo.

— Mám sa ho pomodliť? — myslel v duchu. — Pred všetkými ľuďmi, pred sebe podriadenými? Čo si pomyslia asi títo o mne, slobodomyselníkovi? A jestliže nebezpečenstvo sa pominie bez zlých následkov, zdá sa potom zachoval by som si svoju vážnosť, akožto muž osvety? Nie, modliť sa nemôžem a nechcem.

Slnko klonilo sa k západu a zlaté jeho lúče už len najvyšší vrcholec majáka bozkávaly a zlatá plocha snečná nebola už veľmi vzdialená od nedohľadnej hladiny morskej. Dnu vlode bolo horko nesnesiteľné. Rázom sa zamračila obloha na západe. Tmavošedé mračná vystupovali ako z mora a zahalily slnko; šírily sa na vidomočí.

— Svinuť plachty! — velil kapitán a srdnate zostal stáť na veliteľskom mostku.

Sotmilo sa a nastala noc. Na východnej oblohe objavily sa nesčíselné hviezdy, západná obloha bola zatiahnutá čiernymi mračnami, z ktorých kde-tu šľahaly blesky, po ktorých hneď nasledoval temný, slabý rachot hromu.

Zrazu povstal vietor a malé vlny kolísaly sa po ďalekej hladine morskej, trpietajúc sa svetlom bleskovým. Jak trápny, jak hrozný to pohľad!

— Čím je vlastne človek proti moci prírody, alebo ako moja dobrá Žofka hovorí, proti všemohúcnosti Božej! — myslel si Vaclav, pozerajúc s hrúzou a úžasne do rozbúrených vln. — Predsa lepšie bych bol učinil, keby som bol poslúchnul radu mojej Žofky a viac bol chodil do kostola. Ako sa teraz ospravedlím pred svojim Sudcom, pred Jeho tvárou sa snáď o niekoľko hodín octnem?

Vietor stával sa vždy prudší z chvíle na chvíľu; neobyčajne rýchlo prihnaly sa ťažké, čierne mračná. Klukaté blesky šľahaly povetím, udierajúc buď do mora, buď do iných mračien. Hrom dunel hrozne.

More bolo pobúrené, srážajúce vlny sa prihánaly. Parolod na niekoľko okamihov zmizla pod vodou, aby skoro na to zas do výšky bola vyhodená. Cestujúci utiahli sa do vnútra lode a chveli, triasli sa od hrúzy a úzkosti. Pri každom blisku sa, pri každom zaračotení hromu ženy a deti kričaly nahlas. — Niekoľko mužov behalo, ako šialení; iní volali hlasite ku nebu o smilovanie. V najzadnejšej častke lode klačal Vaclav na kolenách; v trasúcich sa rukách držal — tento ešte pred malou chvíľou zmužilý slobodomyselník — ruženec a modliť sa ho nahlas. «Nastanú ti tiež dni, v ktorých spomeníš na Boha a úpenlive ho poprosíš o po-

moc a smilovanie sa a iste sa budeš modliť, veď núdza naučí k modlitbe», riekla mu prvej jeho dobrá, nábožná manželka vážne a dotkľave. Jej predpovedanie vyplnilo sa na vlas. Ach, ako vrúčne sa modlil teraz, neobzerajúc sa na svojich podriadených, ktorí sedeli neďaleko pri ňom, nestarajúc sa o jejich nastávajúci osud, o priazeň svojich predstavených.

Všemohúcnosť Božia, čo sa tu tak hrozne prejavila, odňala mu všetkú bázeň pred ľuďmi a obrátila myseľ jeho na Toho, ktorý púhou svojou všetko môže zničiť, čokoľvek prvej z ničoho stvoril. Aký ničomný, aký slabý je človek pred všemohúcou rukou Pána, ktorá vládne od večnosti!

Zašľahnuť ostrý blesk, po ktorom nasledovalo krátko rachotiace zahrmenie. Blesk dosiahol parolod a už z nej vyšľahnuť oheň. Ohromná vlna prevrhla parolod a metala ňou, ako s nejakou ľahkou trstinou vetrom sa klátiacou. Opätný rachot zavznal vzduchom a čiastky parolode rozletely sa na všetky strany; parný kotál prasknul a roztrhnul loď na kusy, tak že jačiacie vodné spusty pohlty ju v niekoľko minútach. Len niekoľko trámov plávalo, ako ľahké perky na zbúrených vlnách. Na jednom z nich ležal Vaclav bez povedomia, súc úplne odovzdaný do ochrany Toho, ktorého neznal a znať nechcel.

Búrka ale rýchle prestala...

Keď Vaclav prišiel opäť k povedomiu a oči otvoril, ziariť už slnce z vysokej oblohy. Uplné ticho rozhostilo sa po rozsiahlej hladine morskej a ani jeden znak neukazoval, ak hrozná búrka zúrila pominulej noci a že vyžiadala toľké ľudské obete.

Vaclav sa domnieval, že mal sen. Posadil sa a rozhlíadnuť sa do okola.

— Majstre! — zvolal akýsi hlas z pomedzi plávajúcich trosiek lode. Vaclav sa obzrel a videl jedného zo svojich robotníkov, ktorý, ako on, zavesil sa k plávajúcemu trámu loďnému.

— Teda, majstre, my sami sme sa zachránili! — pokračoval robotník. — Uznávam, že len Panna Maria nás ochránila. Prosil som Ju so svojou rodinou za šťastlivú cestu cez more. Ako možno pozorovať, vyslyšala našu modlitbu, keď aj ta sa nedostaneme.

Vaclav uprel na okamih svoje oči na svojego podriadeného, potom vrúčne ďakoval nebesiam za svoje zázračné zachránenie; lebo Maria, ktorú tiež jeho žena a deti tak úpenlive vzývaly, zachránila aj jeho neškodného.

— Ale čo si veľ počneme na tomto šírom mori? — hovoril po chvíli Vaclav. — Či nás dakto najde?

— Pomoc z hora, ktorá nás až dosiaľ chránila, zachráni nás aj budúce! — odpovedal robotník.

Bolo už po poludní a horúcosť bola neznesiteľná. Dostavily sa hlad a žízeň. Oba oslobodení zo stroskotanej lode upierali svoje zraky na všetky strany, či sa im neblíži od niekaľ pomoc.

— Na západnom obzore objavuje sa akási loď! — zajasal robotník.

Nádej obidvom mužom sa rozvila. Loď tá viac a viac sa približovala, vracala sa zaiste do Európy. Oba hľadeli loď na seba upozorniť, mávajúc svojimi ručníkmi na všetky strany a s výsledkom: loď zatáčala sa ku nim. Oba boli o chvíľu na lodi v bezpečnosti a vyprávali užasnutým cestovateľom hrozné utonutie ich parolode. Na cudzej lodi nemali ani tušenia o tej hroznej búrke na mori.

Za niekoľko dní bol Vaclav opäť v Hamburgu a dojatý vystúpil na suchú zem. Hneď nastúpil cestu do svojho domova a pospiechal ku svojej žene a deťom, ktorí ho do cela neočakávali a nič neslyšali o utnutí ich lode. Manželka pravila so slzami v očiach:

— Vidíš, drahý muž! Každý večer modlievali sme sa tu pred obrazom Bohorodičky svätý ruženec za teba a Ona na naše vrúcne volanie zachránila ňu od istej záhuby.

— Zaiste, zaiste, Žofka! — volal Vaclav, súc hlboko dojatý. — Mala si pravdu, hovoriac mi vtedy: «Aj pre teba nadíde ešte deň, v ktorom si spomneš na Boha a poprosíš Ho o pomoc a smilovanie». Od tejto chvíle sa polepším! — a dostal svojemu slovu.

*

Zas sa vykonávala processia Božieho Tela. Medzi pobožnými veriacimi, kráčajúcimi v prôvode, bol aj Vaclav a nedbajúc na priazeň ľudskú, prespevoval:

— Chváľ Sione Spasiteľa!

Diá cudzého: A. R.

K našemu vyobrazeniu.

Človek hľadá, čo možno najrýchlejšie a najpohodlnejšie cestovať. Najprv cestovali ľudia v kočoch, ktoré ťahali alebo nosili otroci, teda ľudia. Potom nasledovali káry, do ktorých zapriahali oslov, mulice, kone, ba aj voly. Zatyto nasledovali pohodlné koče na perách. Po tomto parné lode, železnice a elektrické vozne. Vynalezli aj bicikle a automobile. Najnovšie probujú ľudia na k tomu zostavených strojoch aj v povetrí sem tam lietat. Tieto stroje pravda neni súc ešte celkom dokonále. Takéto najnovšie vynalezené v povetrí lietajúce stroje, tak rečené *aeroplány* predstavuje nám naše vyobrazenie. Na kolečkách, ktoré tam vídať, hýbe sa stroj najprv na pevnej zemi a potom sa na krýdlach zdvihne do výšky a letí ďalej.

CHYRNÍK.

Dar jeho veličenstva kráľa svojmu pluku. Jeho veličenstvo kráľ dôstojníckemu sboru vo Viedni ležiacého a jeho meno nosiaceho 1. husárskeho regimentu, na zariadenie kassína dôstojníkov ako majiteľ pluku daroval 10.000 korún. Jeho veličenstvo kráľ behom krátkeho času tento regiment už trikrát vyznačil. Minulú jar daroval pluku podobizeň bývalého majiteľa pluku cisára a kráľa Franca I., keď regiment z Nagy-szebenu do Viedne bol preložený, panovník celý regi-

ment prijal v parku kaštieľa v Schönbrunne a okrem toho počas slávností, ktoré usporiadali z príležitosti 60ročného panovníckeho jubiläuma na základný kapitál dôstojníkov a poddôstojníkov jeho veličenstvo daroval 15.000 korún.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie minulé dni udelil 9 bohoslovcem menšie rady posvätenia kňazského. — Dr. Ottokár Prohászka, osvietený pán biskup stolnobehradský 18., 19. a 20. marca vydržiava v Košiciach predpoludním, popoludní a večer nábožné prednášky pre pánov a pre panie. — Dr. Melchior Takács praelát praemonštratenských kňazov minulé týždeň držal vizitáciu v tunajšom gymnáziume, ako patron a ponevác našol všetko v najlepšom poriadku, správcovi a učiteľskému sboru gymnázia vyslovil svoju pochvalu. — Školská stolica zaplnila volbou 27. februára 3 učiteľské stanice, na ktoré sa hlásilo 26 učiteľov. — Vo veľkej dvorane katolíckeho tovaryšského spolku a katolíckeho čítaceho kruhu byly minulé dni dve prednášky s názornými obrazmi o Ríme a zemetrasení v Messine. — Ludvik Konrády vojanský kaplán usporiadal minulé dni v katolíckom tovaryšskom spolku poučnú prednášku pre deti. — Poučené prednášky vydržiavali 1. marca dr. Engelbert Mázy, hlavný direktor gymnázialný okresu košického, v autonomičnom katolíckom kruhu, 3. marca Mikuláš Csoma tunajší grécko-katolícky farár a radca biskupskej stolice; v čitateľnom katolíckom kruhu dr. Kolo-man Varga, professor tunajšej hospodárskej akademie o ochrane vtákov. Na tejto prednáške prítomný bol aj osvietený pán biskup. Po prednáške bolo predstavenie s názornými obrazmi o Taliansku. — V zemplénskej stolici v Sátoraljauhelyu utvorená bola 28. februára Katolícka Jednota horlivostou pána farára Gézu Majera. Na utvorení shromaždení prítomní boli zo stredišťa Štefan Haller hlavný tajomník Jednoty a redaktor Karoi Huszár. Na území zemplénskej stolice utvorená bola Katolícka Jednota pričinením kaplána Tomáša Bujnovszky aj v meste Szerencs so 130 členami. Tak sa šíri u nás Katolícka Jednota, nech to nasledujú aj iné kraje.

Chýry zo Spiša. V Spišskej Belej sa 79-ročný stavec Ondrej Vink obesil. Špatnejšie už nemohol dokončiť život svoj. — Eduard Finger rimsko katolícky učiteľ z mesta Szomolnok dostal vyznačenie zlatého záslužného kríža. Finger už 51 rokov účinkuje, ako horlivý učiteľ, Chvála Bohu, už aj učiteľský stav býva vážený, ako to aj zaslúži. — V Hanušovcäch dňa 18. februára mal sobáš Otto Chamilla notár v Tripšu so slečnou učiteľkou z Čarnagury Irenou Konevald. — Velkolipnický grécko katolícky učiteľ Ján Safranko sa zasnubil so slečnou Margitou Gergelyi, s dcérou lipnického cestovného komissára Pavla Gergelyiho. — Vo Vyšných Rúžbachoch ešte toho roku novú školu majú stavať. Táto škola 41 tisíc korún má stať. — V Hali-goveach sa ešte toho roku fara má obnoviť. Ministerstvo kultu 3091 korún resoivovalo na tento cieľ. Far

níci musia 158 dní ručne a 50 dní zápriaznej práce konať; to si môžu ale za 739 korún vymeniť. — Aj v Richvalde dá patronát toho roku faru obnoviť, taktiež aj kostol z vonka. — V Podolinci bola dňa 13. februára na ciele tamajšieho alumnea v miestnosťach kúpeľných veľmi pekná fašianková zábava. Čistý ošoh obnášal 680 korún. K tomu prispel kardínal knieža primas Klaudius *Vaszary* s 50 korunami, náš osvietený pán biskup s 15 korunami, Michal Nyulászi, farár z Tripšu s 10 korunami. — Minister výučby dal doteraz k doplneniu platu učiteľov našej stolice 125 tisíc korún. — Béla Matherny predstavený spišskobelanskej železničnej stanice, po dlhom trápení dňa 17. februára v 35. roku veku svojho v tešínskej nemocnici zomrel. Pochovaný je v Abošu v rodinnej krypte. Nebohý bol všeobecne obľúbený. — Istý Skala vo Viedni zanechal, ako bývalý povdačný žiak levočského katolíckeho gymnáziuma, tomuže gymnáziumu 10 tisíc korún. — Karol Pákh, bývalý direktor novoveského evanjelického gymnáziuma zanechal tomuže gymnáziumu 1100 korún. — Učastinári kézmárskej sporiteľne dostali za minulý rok na jednu účasťinu po 11 percentov. — V Nedeci vždy hlbšie a hlbšie korene púšťa opravdový duch katolícky. Najnovším zrejším dôkazom toho je i to, že tohoto roku 23 nových členov vstúpilo do Jednoty Katolíckeho Ľudu, ktorá má tam teraz už 133 údov. Milí Nedečania, len aj na ďalej pokračujte tak pekne v dobrom! Veru nie jedna spíská obec by si v tej veci za príklad mohla vziať nedeckých katolíkov. — Bartolomej Háber učiteľ v Osturny zasnúbil sa so slečnou Irenkou Varadzin z Fridmanna. — V ostatné fašiangy napadol v Magure tak veľký sňah, že premávka celkom prestala. Za celé dva dni nemohla preísť pošta z Belej do Starej Vsi. — V Novej Vsi sú tohoročné jarmoky na nasledujúce dni preložené: na 26. marca, 11. júna a 22., 23. septembra. — Vo Štvrtku si istý Sever Surgotta v pomútenosti svojho rozumu to myslel, že ho diabol obsadol a aby ten nemilý hosť mohol vynst z neho, si z ostrým nožom do brucha pichal. Nešťastného odviezli do levočskej nemocnici. — V obci Pálmafalu Jozef Mikler na toľko zbil svoju ženu, že ju do nemocnici museli odviezť. Kde že je manželská prisaha o láske vzájomnej? — V Tepličke pri Novej Vsi má «Svätá Rodina» 54 predplatiteľov. Učme sa od obetivavých Tepličanov, ktorí aj na obnovenie svojho chrámu ohromne moc obetovali, podporovať katolícku tlač! «Svätá Rodina» veru aj zaslúži všemožné rozširovanie. Bohužiaľ, u nás vo Spiši je ten prekrásny časopis v mnohých obciach ešte celkom neznámy. O tej Tepličke som aj to počul, že nebohý tamajší obyvateľ Michal Koňak všetko, čo mal, tamajšiemu kostolu zanechal. Pán Boh takému, čo sa tak veľmi stará o Jeho dom, zaiste večnou slávou odplatí. — V Markušovciach sa istý Koloman Wiener žid, ktorý je stolárskym tovaryšom, pokrstiť dal. Vo svätom krste obsiahol meno Karol. Pre ten vznešený skutok, ku ktorému ho zo zvlástej milosti Božej hlas svedomia priviedol, ho jeho celá rodina vyobeovala. Pán Boh sa

ale, keď svoje krstné sľuby verne zachová, tým viac bude starať oňho. — Dňa 27. februára sa u nás — chvála Boha — čas premenil. Nastali teplejšie dni, sňah sa už pomínul. Bože nám pomáhaj!

Chýry zo Sariša. *Prešov:* Prvý pôstny jarmok statkový odbavovaný bol 1. marca. Prihneli veľa dobitku, kupcov ale bolo málo. Vzdor dlho trvajúcej zime a nedostatku potravy, statok dobre vyhlíadal, kone boli veľmi drahé. — Stolica Túróc vydržiavala výborové zasadnutie, na ktorom bolo uzavreté, že od ministra obchodu žiadať budú nariadenie, aby na území celej stolice od predvečera nediel a sviatkov až do pondelku a sviatok nasledujúci deň 6. hodiny ráno krémy pozatvárané boli. Podobná prosba zadaná bola ešte v januári 1908. aj na šarišskú stoličnú právomocnosť. Do teraz ju ale ešte ani nepojednávaly, čo na žiadosť pádneni v poriadku. *Kisszeben:* Jednota Katolíckeho Ľudu horlivostou praepošta a tunajšieho farára Petra *Hartsár* šíri sa vo veľkých rozmeroch. Má posiaľ už 134 členov. *Soóvör:* Štefan *Krucsiták* vicedekan a tunajší farár zariadil so svojimi veriacimi veľké shromaždenie, na ktorom jednodhlasne utvorená bola Jednota a vstúpilo do nej hneď na mieste 80 členov. V zápise sa pokračuje.

Rozpustené shromaždenie socialdemokratov. Furmanskí robotníci v zahrade Barokaldi v mestskom lesiku dňa 1. marca popoludní vydržiavali shromaždenie, na ktoré pozvali aj predsedu odbornej organizácie rakúskych furmanských robotníkov, vyslanca rakúskeho rajchsrátu Augustina *Forsinera*, ako aj tajomníka tej istej odbornej organizácie Jána *Schwertzla*. Rakúsky vyslanec svoju reč tým začal, že Uhorsko porovnal Asii, nadával administrácii a policii, ale takým spôsobom, že ho vrchnosť zastupujúci policajný radca Hugo Máltás musel volať k poriadku. Shromaždenie bolo veľmi búrlivé. Po Forstnerovi hovoril Ján Schwertzl. Reči obidvoch Nemcov tlumočil shromaždeným robotníkom Móric Gyuriász, ktorý keď s tým bol hotový, obrátil sa proti ministrovi vnútra grófovi Juliusovi Andrássymu. Po Gyuriaszovi rečnil Ludvik Tarczai, ktorý napádal ministra obchodu Franca Kossutha a o súkromnom živote a o osobe ministra takým tónom hovoril, že sa mu policajný radca viackrát musel zamiešať do reči a pozdejšie predsedu shromaždenia vyzval, aby Tarczaimu odobral slovo. Ale predsedové upozornenie nemalo výsledku, následkom čoho policajný radca Máltás shromaždenie večer o 6. hodine rozpustil. — Na shromaždení prítomný ľud toto prijal s veľkým krikom, ale sa pozdejšie predsa bez výstupkov rozišiel.

Za jeden mesiac sňahom zaviaty. Z obce Bicsesefalu (pri Žiline, stolica Trenčianska) jeden asi 20-ročný mladík, menom Gašpar Šotnik, dňa 3. februára išol aj so svojimi súdruhmi do susednej obce Illó na svatbu a zabavil sa tam až do hodiny polnočnej. Jeho súdruhovia, pokiaľ na jejich vyzvanie zdráhal sa s nimi domov ísť, nechali ho tam. Rodičia jeho, domnievajúc sa, že syn pracuje v cimentovej továrni v obci Litva-

mezó, mnoho sa nestarali oň, až na druhý deň, prinesúc mu obed do továrne, s úžasom slyšali, že syn nepracuje tam. Na tretí deň rodičia i početní ľudia na vyzvanie predstavenstva obce, hľadali mladíka na všetky strany, avšak bez výsledku, pretože práve v tú noc, keď sa menovaný mladík na svatbe zabával, nakopilo sa hrúza sňahu. Pozdejšie došla i žandarmeria k vyšetrovaniu a na otázku fahala predovšetkým súdruhov zmieneného mladíka, zdá sa, že nevedia nič o ňom alebo či ho snáď nezabili. Vyšetrením nedokázalo sa nič jasného. Až konečne 27. februára istý mladík, menom Senko Primus, idúc so sánkami do blízkeho lesíka na drevo, našiel zpomenuťého Gašpara Šotrik sňahom zviaťého a zamrznutého pod stromom dolu tvárou ležaf. Vec táto oznámená bola ihneď vrchnosti, ktorá vyslala služného a hlavného lekára k prezkumaniu mŕtvoly. Lekár tento ustálil, že mladík nebol zabitý, ale zamrzol. Pravdepodobné je, že v opilom stave — v jarkom na zmienenej svatbe vskutku sa nachádzal — pomýliac cestu k domovu, do lesa zabľúdil a pretože ho sily opustily, tam zahynul a zmrzol. — Ľudia Boží! dajte že lepší pozor na vaše deti a vychovávajúce ich bohabojne! Keď by menovaný mladík nebol býval tak opilý, zaiste by ho nebola zastihla tak včasná a hrozná smrť!

Ztratený syn. Jedna chudobná vdova, Zigmundova Chrastekova svojho 4-ročného synčeka dala obchodníkovi Bélovi Szomjasovi a odtedy ho nevidela. Na žiadosť matky polícia dala chlapca hľadať a ho aj našla. Chlapec, ktorý má teraz 19 rokov, mal veru trpké časy. Szomjasovci ho za tri roky vychovávali. Potom ale manželka Szomjasa zomrela a on sám sa vystaňoval do Ameriky, ale chlapca najprv dal sústrovi Francovi Milaskovi. Chlapec pozdejšie ochorel. Jednu ruku mu museli amputovať a aj na nohy stal sa žobrákom. — Francovi Milaskovi sa tiež začalo zle vodif, o chlapca sa ďalej starať nevedel. Chlapec sa za čas potkal v hlavnom meste, mala s ním robotu aj polícia, kým ho konečne liga pre opatrovanie detí vzala pod ochranu a umiestnila v jednej útulni. — Aj teraz tam bol pod menom Franc Milasko. Liga ho aj ďalej tam podrží, lebo niet žiadnej záruky ohľadom toho, že by sa matka vedela oňho starať.

Zápas s diviakmi. V chotáre mesta Felsőbánya (stolica satmárska) jeden veľký diviak napadol jednu ženu. Na zúfale kričanie ženy šli jej na pomoc traja baníci. Diviak ale jedného z baníkov steperil na zem a smrteľne ho ranil, potom ušiel do mesta, kde na hlavnom námestí zapríčinil ohromný strach. Ľudia sa len útekem vedeli zachrániť, kým konečne jeden smelý poľovník diviaka zastrelil. — V obci Csermő (stolica aradská) gazda Ján Fodor šiel na lúku, aby si doviezol domov seno. Keď prišiel ku kope sena, zo sena vyskočil jeden silný diviak. — S peniacou papulou skočil na gazdu, ktorý sa bránil železnými vidlami a diviaka aj odohnal. Z boka diviaka sa valila krv a ranený diviak vrhol sa znova na úbohého človeka, ktorý sa na zamr-

znutom sňahu potknul a padol. Diviak rozpáral rypákom nešťastnému gazdovi brucho, tak že gazda naskutkn zomrel.

Nová fabrika. V meste Szabadka (stolica Temes) majú stavať veľkú fabriku na topánky.

Pekné napredovanie. Mesto Sopron do svojho tohoročného prelimináru nasledujúce summy vzalo: Na špitál 1 million 200 tisíc korún, na poštový dom 800 tisíc korún, na rozširovanie kasárne kanonierov 200 tisíc korún, na kanalizovanie 1 million 600 tisíc korún a na hluchonemých ústav 180 tisíc korún.

Zriedkavé veselie. V obci Kunbaja v Báčke tamjší rychtár Anton Brand tak veľké veselie robil minulých fašiangov svojej dievke, že sa to človekovi ledva chce uverif. Na veselí, ktoré tri dni a tri noci trvalo, bolo poltrefa sto hostí, obsluhačov bolo 38. Sa ale aj moc minulo, a síce dva bičky, dve teľatá, dve ošipané, 200 sliepok a kurčiat, 60 chlebov, jeden metrický cent múky na pečivo, 300 vajec, 1300 litrov vína a 700 flašiek sody.

Zástava vdov. V štáte Kongó (Afrika) vietor splnomocňuje vdovy s tým, aby ustanovil čas jejich smútku. Každá vdova po smrti svojho muža smútočnú zástavu vytičí na svoj dom na jeden drúk a tú zástavu sverí vetru. Keď sa zástava roztrhne, vtedy dostane vdova právo: znovu sa vydať. So silou nikdy a nikomu nevoľno roztrhať tú zástavu, to za ťažký hriech považujú prísne pokutuje. Zástavu sveria náhode, ktorá často chytré skončí s ňou a dakedy ju už aj prvú noc roztrhne. V takom páde sa vdova zaraz môže vydávať. Dakedy ale roky a roky musí čakať, kým vetor jej zástavu roztrhne a s tým aj jej smútku koniec urobí.

Tohoročná hlavná assentírka. Uradný časopis uverejňuje nariadenie ministra honvédstva, ktoré v záležitosti prevedenia rekrutačky upravil na stolice. Nariadenie sdeľuje, že tohoročnú hlavnú assentírku od 8. marca do 15. mája, v hlavnom meste Budapešti ale do 15. júna treba previesť. Tam, kde sa assentírka pred 8. marcom mala previesť, prevedená má byť do 15. mája.

Prázdných domov je teraz v Londíne (hlavné mesto Anglicka) 70 tisíc.

Proti navštevovaniu krčiem skrze deti. Torontálsky podžupan vydal prísne nariadenie, aby sa deti nižšie 16 rokov majúce nesdržovali po krčmách.

HOSPODÁRSTVO.

Dôchov domácich zajacov.

Neni dediny, kde by nebolo domácich zajacov. — Tomu sa ale ani čudovať nemôžeme, lebo toto zvieratko vôbec všade vídať, kde bývajú ľudia, ačpráve sa veľmi málo oň starajú; nazdávajú sa, že sa ono aj pod válovom v maštali dochovávať môže. — Tam potom len skoro vyňuchajú ho psík, alebo mačka a zaopatria sa chutnou zajačinkou.

Nadovšetko ale v terajších drahých časoch mali by sa ľudia viacej zaoberať s dôchovom domácich zajacov, lebo oni hospodárovi a jeho rodine, najmä vtedy poskytnú kúsok zdravého mäsa, keď si ho kúpiť naskrze nemôže.

Na dôchov domácich zajacov myslia ostatne už aj smerodajné kruhy hospodárske, lebo im zvlášte záleží na tom, aby sa záživného pokrmu dostalo chudobnému ľudu. Len malí ľudia nevšímajú si ešte tejto i z verejno hospodárskych ohľadov veľmi vážnej veci. Jednoducho preto, lebo ju neznajú. Hodnota domáceho zajaca neni im známa, nevedia, ako s ním obchodiť, ako ho dochovávať a zeniť.

Domáci zajac dochovávať sa môže v akejkoľvek miestnosti. Jestli ho dochovávame na slobodnom mieste, vtedy pravda, dľa jeho prírody, ryje sa do zeme. Najlepšie je ale, keď mu sami zhotovíme bydllo, ku čomu upotrebíť môžeme menšie truhlice. Takéto truhlice môžeme potom množiť dľa toho, v akom počte dochovávame zajacov. — Postaviť ich môžeme potom do pitvora, do maštale, alebo na akékoľvek zakryté miesto. Dokúď mlade nedosiahnu 2—4 mesiace, môžeme ich aj viacej držať v jednej truhlici, pozdejšie ale musíme ich rozdeliť dľa pohlavia. Samičky kým sú mladšie, dobre sa znášajú v jednej truhlici, keby ich aj viacej bolo, pozdejšie ale sú neznesiteľné, prečo ich aj dať musíme do osobitných skryniek. Samcov treba do osobitných truhlic preložiť, akonáhle podrastajú, lebo sa ináč jednoducho bijú. Kto drží 10—12 samičiek tomu sa vyplatí malý chlievok postavíť s oddielmi asi na 80 □ cm. jeden vedľa druhého a jeden ponad druhým. Pred týmto chlievkom priestor, asi 6—10 m. veľký, ohradíme pleteninou z drôta, ktorú hlbšej pustíme do zeme, aby sa zajace pod drôtom prekuťrať, rozliezť nemohly a aby sa ku ním nedostala pažravá, nepriateľská zver. Takýmto spôsobom dôchov domácich zajacov môžeme už odborne prevádzať.

S krmou sa veľmi ľahko dá uspokojiť domáci zajac. V lete obľubuje listie kapusty, šalátu, kalerábu a vôbec zelené odpadky kuchynské, ktoré je škoda na hnojisko vyhadzovať, lebo ich k dôchovu domácich zajacov osožnejšie upotrebíť môžeme.

V zime pravda ide to ľahšie s krmou pre zajacov. Keď im ale predhadzujeme odpadky sena, čo kone alebo kravy pod válovom a jaslami roztrusujú a najmä keď im hodíme kus repy, domáce zajace prezimujú aj pri tom veľmi dobre. Kotné samice obľubujú zobraté mlieko a emar.

Nejedon chudobný človek, čo vidí kúsok mäsa snáď len vo výročité sviatky, dochovávaním domácich zajacov zabezpečiť by mohol svojej rodine zdravého pokrmu. Kto si ale na dôchove domácich zajacov záležať dá, ako sa patrí, utržiť môže pekný groš, keď ich ako živé odpredáva.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krešťan-a»!**

DOPISY.

Horná Šunava (Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom milom «Krešťane».

Prvého marca bola u nás voľba na miesto organizistu učiteľa. Jednohlasne sme si vyvolili Jána *Mestyanek*, ktorý už raz bol u nás učiteľom, Do jeho priaznivej lásky odporúčame naše dieťky, nech ich učí k Bohu, pre nebo a k láske vlasti našej Uhorskej.

Kedykoľvek čítame v «Krešťane» o Jednote Katolíckeho Ľudu, vždy nám na um pride tá myšlienka, či by ona aju nás nemohla byť? A prečo nie? Hore sa katolíci, šunavci! Pridrúžajme sa k tomu veľkému táboru Katolíckej Jednoty. Nebudme katolikami len v kostole, ale aj okrem kostola! Ano, všade! Nech dýcha ten duch katolícky od dnes až po všetky roky a pri všetkých krokoch našich.

S vlasteneckým pozdravom

Jednotár.

***

Novof (stolica oravská).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťan»-e.

Bývame pri samej Poľskej, ale ju aj lepšie známe, než naše kraje. Veď i viac poľského chleba pojeme, než nášho oravského. Do Poľskej chodievame s drevom a daskami na zárobky, z ktorých ale veľmi malý čistý osov máme. Najväčší osov majú z toho Jachubovia ktorí nás vyplácajú.

Na našu katolícku školu vypovedané je: zničť ju. Načo je nám tolko štátnych škôl? Jedine preto, aby sa tá pri kostole jestvujúca, čisto katolícka škola zničť mohla. Nuž ale otvorte uši vy ľahkí a lacní katolícki pánkovia, veru z toho nič nebude! Čo by ste nám ešte i tretiu, štvrtú štátnu školu dali, my verní katolíci našu vlastnú katolícku školu si nedáme a z rúk našich ju nevypustíme.

Našou neodpustiteľnou vinou je, že my katolíci — a hodne nás je — spolu nedržíme, ale sa trháme na našu škodu. Istí bašovia by nám chceli rozkazovať — hop, som sa pomýlil! — «neporiadky» robíť. A títo bašovia, čo sú hore hlava, bore nos, sa nám všade na priek a proti nám do predku tísnu a tí sú nám iba na zkažu. Keď by sme sa len od nich oslobodiť mohli, tak by inakšie, lepšie a blaženejšie časy u nás svitly. Daj to, o Bože!

S kresťanským pozdravom

Z Podkopač.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom oblúbenom «Krestane».

Tu u jedného židovského krčmára slúžiaca kresťanská dievka v sobotný deň drhla na lade. Dve židovské deti ju sotily do vody a len s veľkou námahou a po dobrej chvíli ju mohli vytriahnuť z hlbokéj Nitry. Tým židovským dvom deťom sa za to nič nestalo. Zvedaví sme, keby tak dve kresťanské deti sotily židovku do vody, či by im to tak na sucho ušlo? A veď kresťanov je tu dvetisíc a židov je len stošesťdesiat! — Len že kresťani sú služobní, židia ale páni. Niekdajšie kresťanské role teraz židov kochajú. V krčme pokazení kresťania sú nepriateľmi Jednoty Katolíckeho Ľudu, nepriateľmi kresťanskej ľudovej strany, nepriateľmi duchovného a priateľmi čertovice a všetkého zlého.

S kresťanským pozdravom

Ján, remeseľník.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny,

na pol roka ... .. 2 koruny,

na štvrt roka ... .. 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšudané predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Odkazy redakcie.

J. F. M. Uverejníme.

E. G. N. Upovedomíme vás listovne.

B. J. N. Skalické sme nedostali. Veľmi neporiadne chodia.

A. P. Ďakujeme.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 6. máreca.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica:* ússká K 26·95—28·30, stolnobelohradská K 26·80—27·95, peštianska K 26·85—28·00, banátska K 26·90—28·30. —

Raž: prvotriedna K 20·65—20·85, druhotriedna K 20·50 do 20·60. — *Jačmeň:* prvotriedny K 17·60—17·85, druhotriedny K 17·10—17·40. — *Proso:* K 13·75 do 14·60. — *Ovos:* prvotriedny K 17·80—18·15, druhotriedny K 17·40—17·70. — *Kukurica:* K 14·70—15·00. *Repica:* K 31·50—32·50.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	20·90	20·50	20·10	19·70	19·30	18·70	18·00
		č.	7	7½	8		
		K	16·60	14·60	8·40		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6·80, hrubé K 6·80.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21·00—21·50, fazuľa strakavá K 14·00—14·25. — **Hrach:** nelúpaný, čistý K 28·00—33·00, lúpaný K 24·00—46·00. — **Šošovica:** čistá K 30·00—50·00. — **Konopné semä:** K 18·00 do 19·00. — **Mak:** K 45·00—48·00. — **Rasca** (kmin): Kor. 108·00—110·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 147·00—148·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 125·00—126·00, 3-kusová K 130·00—131·00, vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 130·00—140·00, lucerna jasnozrná K 132·00—140·00 za 100 kg.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 16·00 do 16·50, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 16·00—16·50 po 50 kilogrammoch.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 37·00, fiumánsky White-Star (***) K 31·00 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 79·00 do 80·00, kockový K 81·00—, žltý K 79·00—80·00 za 100 kilogr.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 176·50 do 177·00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 51·00—51·50.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·30—5·40, žlté K 6·30—6·40 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—96, sedmohradské K 94—95 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Lekvár: srbský (z r. 1907.) K 24·00—25·50, bosenský (z r. 1907.) K 30·50 po 100 kilogr.

Drúbež (hydina) živá. Husy kŕmené K 1·70—1·80 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 2·60—3·40, sliepky na polievku K 3·40—4·40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2·60—2·80, k vareniu K 1·60—1·90, syr 10—12 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hneď**

Beretvás-pastilly

ktoré za desať minút zastavia najtuzsie migrén-hlavybolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekárnú odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 škatulkách zaslanka franko..

Slabost

nerozhodnosť, krče, klopanie srdca sú nám neznáme, odkedy užívame Fellerov Elsa-Fluid. — Jedon tucet na prábu franko 5 korún. Objednajme si u Eugena V. Felleru v Štúbe, Kostelná-ú. 18. číslo (st. záhrebská).
Dada.

Rušeň!

!!! S 18 prvým vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreljej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!

Bez strojníka ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatin adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti

najlepšie podavily.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!**Lacné české perie.**

5 kilo : nové tmavé driapané kor 9.60, lepšie 12 kor.

Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor.

Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vynimkou dovolenjestli sa poštové útraty vynahradia. — Benedikt Sachs, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Professor Pawlow dokázal,

že zdravé chutvanie najmohtnej podporuje vylučujúce nervy žaludka. Žalúdok minoriadne posilňuje a chutvanie vzbudujúce sú povodné žalúdkové kvapky Brády-ho.

Protí nechuti k jedeniu, sdtiu, záne, zbytočnej kystine žaludka, belecniu hlavy a žaludka, neporiadnemu tráveniu a jeho následkom, atď. dekáže ne najlepši liek. K dostaniu v lekárňach.

C. Brády lekárnik, Vieden Fleischmarkt 1. Depot 212. posíela 6 flášiek za 5 korún., 3 duplované flášky za 4 kor. 50 hal. franko. — Prítomne vyšla «Special brošúra» posíela sa na žiadosť zdarma a franko.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé drapané 2 K, leďšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá, 118 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K.; polpapierie 20 K.; papierie 24 K.; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K. podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. S. Benisch v Deschenitz číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

Oznamením prijíma administracia

„Krestan“

Budapest,

Szentkirályi-u. 28.

BRÁZAY SLANÝ-VINOVÝ LIEH

AKO NAJLEPSI

a nevyhnutelne potrebný liek.

Nesmie v žiadnej domácnosti chybovať.

Všade k dostaniu. • Varujme sa bezcenných padelanin.

Meghivó.

A Lénártó és vidéke keresztény fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1909. évi március hó 21-én d. u. 3 óraker a lénártói állami elemi iskola tantermében

I-ső évi rendes közgyűlést

tart, melyre az összes részvényesek ezenel tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat :

1. Elnöki megnyitó.
2. Az 1908. évi zárszámadások bemutatása.
3. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása.
4. A felügyelő-bizottság megválasztása egy évre.
5. Esetleges indítványok.

A mérleg a meghívóval együtt az üzlet-helyiségben 8 napon át kifüggesztve.

Lénártó, 1909. évi február hó 25.

Az igazgatóság.

Kto žiada požičku ?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeno farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplati, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovani na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bár komu schotue ovnoveda.